

Informační měsíčník: LEDEN + ÚNOR 2016

Pro potřebu Územního sdružení Českého zahrádkářského svazu Olomouc

Územní sdružení přeje všem zahrádkářům a jejich příznivcům v roce 2016
pevné zdraví a hodně životní pohody.

Program školení ČZS, Územní sdružení Olomouc - 2016.

Regionální centrum Olomouc u hlavního vlakového nádraží, 1. patro – přednáškový sál Perseus

Pořadatelé srdečně zvou na školení všechny příznivce zahrádek a zahrádkaření,
zúčastnit se mohou nejen členové ČZS, ale také neorganizovaní zájemci.
Vstup je možný jen do naplnění kapacity přednáškového sálu.

datum	hodina	přednášející	název přednášky
16. 1. 2016	8 - 12	Ing. Luboš Pokorný, Berry servis, Břežany	Pěstování drobného ovoce.
23. 1. 2016	8 - 12	Miroslav Muška, Třebíč	Pěstování brambor; sortiment.
30. 1. 2016	8 - 12	JUDr. Jan Rytíř, Ph.D., Olomouc	Právníké důsledky nového občanského zákoníku na činnost drobných pěstitelů a chovatelů.
13. 2. 2016	8 - 10	Prof. RNDr. Vítězslav Bičík, CSc., UP Olomouc	Jak se neotrávit houbami.
	10 - 12	Jiří Martiš, Vsetín	Sortiment hrušní pro domácí zahrádky.
20. 2. 2016	8 - 10	Ing. Tomáš Nábělek, AgroBio Opava	Novinky v sortimentu chemických přípravků i biopřípravků pro dům a zahradu.
	10 - 12	Ing. Jaroslav Rod, CSc., Olomouc	Ochrana pokojových květin proti chorobám a škůdcům.

Plán školení sestavil: Ing. Jiří Kučera, CSc., ÚS ČZS Olomouc

Odborná exkurze Břeclav → 28. května 2016

Odjezd: v 7.⁰⁰ hod. z autobusového nástupiště M, hlavní nádraží, za výškovou budovou RCO

Návrat: do 20.⁰⁰ hod.

Cena: 400,- Kč (zahrnuje jízdné a vstupné do zámku, nezahrnuje vstupné na výstavu vín a oběd)

Program: prohlídka zámku Milotice, návštěva mezinárodní výstavy vín Břeclav spojená s degustací

Přihlášky do 31. března 2016; přihlásit se můžete při oblastním školení, nebo každou středu na sekretariátě

ÚS Olomouc, Zamenhofova ul. 790, od 14.⁰⁰ do 16.⁰⁰ hodin; závazně jste přihlášení až po zaplacení.

Bližší informace: př. Leonard Machala; mobil: 720 403 270, nebo e-mail: leonard.machala@volny.cz

Změna programu vyhrazena.

Program školení – Jihomoravský oblastní kurz ČZS v roce 2016:

Územní rada Brno – venkov pořádá pro zahrádkáře Jihomoravský zimní oblastní kurz.

Přednášky probíhají v Brně, v sále na ulici Křenová č. 67 (nad ÚR Brno-město, tramvajemi č. 8, 9 a 10, zastávka Masná / druhá od hl. nádraží; nebo trolejbusy č. 31 a 33, zastávka Čechyňská / druhá od hl. nádraží). Z autobusového nádraží na Zvonařce je možno dojít pěšky ulicí Čechyňskou nebo tramvají přes hlavní nádraží.

30.1.2016	9 00	Ing. Jarmila Neugebauerová , MZLU Brno, ZF Lednice na Moravě, Ústav zelinářství a květinářství: Sušení a preparace květin
	11 00	Doc. Dr. Ing. Jiří Uher : MZLU Brno ZF, Ústav zelinářství a květinářství: Sortiment květin k sušení
13.2.2016	9 00	Ing. Milan Hluchý, Ph.D. , Biocont laboratory: Biologická ochrana Révy vinné
	11 00	Ing. Jaroslav Rod, CSc. : Emeritní pracovník SRS Olomouc: Choroby a škůdci cibulových zelenin - Bejlmorka cibulová
20.2.2016	9 00	Ing. Marie Benedíková : VÚLHM výzkumná stanice Kunovice: Pěstování vrbového proutí pro košíkářství
	11 00	Ptáčková Dana , Mistr lidové umělecké výroby: Košíkářské zpracování vrbového proutí
5.3.2016	9 00	Ing. Dušan Nesrsta , ÚKZÚZ ZS Želešice: Novinky v odrůdách jaderovin
	11 00	Ing. Dušan Nesrsta , ÚKZÚZ ZS Želešice: Novinky a trendy v drobném ovoci
Dle domluvy		Prof. Ing. Vojtěch Řezníček, CSc. , MZLU Brno ZF, Ústav šlechtění a množení zahradnických plodin: Terénní cvičení na ŠZP Žabčice

Změna programu vyhrazena, aktuální změny na www.zahradkari.cz

Odborná exkurze Úsovsko → 24. září 2016

Odjezd: v 7.⁰⁰ hod. z autobusového nástupiště M, hlavní nádraží, za výškovou budovou RCO

Návrat: do 19.⁰⁰ hod.

Cena: 300,- Kč (cena zahrnuje jízdné, vstupné do arboreta, muzea a oběd)

Program:

Úsovsko, a.s. divize ovocnářství – 377 ha sadů, hlavně jabloně pak višně a rybíz. Ročně sklízí až 7 700 tun ovoce. Veškerá produkce s označením SIPO (integrovaný systém pěstování). Bioprodukce jablek pochází ze sadů Kozov a Libina. Sklady Veleboř, s kapacitou 2 000 t a řízenou atmosférou.

Farma Hvozdečko, Mgr. Jan Holub: pěstování mladých rostlin azalky, rododendrony; maliny, borůvky, ostružiny, brusinky, kivi, fíkovník, rakytník, balkonové broskvoně apod.

Arboretum Bílá Lhota: národní přírodní památka na ploše 3 ha, 300 druhů a kultivarů dřevin, jejichž původ je Balkán, Čína, Korea, Japonsko a Amerika. Od roku 1966 jako vedoucí pracoval v arboretu Mgr. Stanislav Hekele, který provedl řadu dosadů a obohatil dendrologickou sbírku, nechal odstranit značnou část náletových rostlin a opravil ploty a cesty. Pro veřejnost bylo arboretum zpřístupněno v roce 1968.

Muzeum harmonik v Litovli: otevřeno od 1. 7. 2011. Je zde vystaveno asi 230 ks harmonik od 55 českých výrobců. Všechny exponáty jsou v provozu a sbírka je stále doplňována.

Přihlášky do 30. dubna 2016; přihlásit se můžete při oblastním školení, nebo každou středu na sekretariátě

ÚS Olomouc, Zamenhofova ul. 790, od 14.⁰⁰ do 16.⁰⁰ hodin; závazné přihlášení až po zaplacení.

Bližší informace: př. Leonard Machala; mobil: 720 403 270, nebo e-mail: leonard.machala@volny.cz

Změna programu vyhrazena.

Úvodem bych Vás chtěl požádat, abyste si znovu připomenuli **zákonné předpisy**, které platí při realizaci rostlinolékařské péče. Jak je všeobecně známo, v souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie (EU) byl přijat **nový zákon o rostlinolékařské péči** (č. 326/2004 Sb.) a současně i **nové doprovodné vyhlášky**, z nichž např. vyhl. č. 327/2004 Sb. se týká ochrany včel, zvěře, vodních a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin a vyhláška č. 329/2004 Sb., která mimo jiné rozvádí údaje a podmínky při užívání přípravků a dalších prostředků na ochranu rostlin. Tento zákon vycházel ze směrnice Evropské unie č. 91/144 z roku 1991. 25. listopadu 2009 došlo ke schválení a uvedení v platnost v Evropské unii nového dokumentu, jež nahrazuje původní směrnici z roku 1991 pod názvem **Směrnice 2009/128/ES** stanovující rámec pro činnost Evropského společenství (ES) za účelem dosažení *udržitelného používání pesticidů*. Tato směrnice má za cíl snížení rizik a dopadů na lidské zdraví a životní prostředí při používání přípravků na ochranu rostlin při nezbytné ochraně. V příloze č. III této směrnice 2009/128/ES je uvedena definice Integrované ochrany rostlin a dále osm základních obecných zásad při realizaci integrované ochrany rostlin (IOR). Tato výše uvedená směrnice ES je již v současné době součástí naší národní legislativy v podobě **novely rostlinolékařského zákona č.199/2012 Sb.** Tento zákon obsahuje 5 základních komplexů: povinnosti a příkazů pro profesionální pracovníky, kteří se podílejí na ochraně rostlin. Jeden ucelený komplex je **věnovaný integrované ochraně rostlin (IOR)**. V tomto zákonu je uvedena nová definice IOR, opatření IOR, chemické a nechemické metody k ochraně před škodlivými organismy a konečně je zde uveden odkaz na prováděcí předpis, kterým je doprovodná vyhláška č. 205/2012, kde jsou stanoveny obecné zásady IOR. Jde právě o **těchto osm základních zásad**, které jsou citovány na konci tohoto úvodu. **A konečně je zde i příkaz pro profesionální uživatele přípravků, že dodržování těchto základních zásad integrované ochrany rostlin je povinné od 1. 1. 2014 pro velkopěstitele ovoce, zeleniny, révy vinné a chmele a polních plodin.** V souladu s požadavkem směrnice 2009/128/ES byl mimo jiné připraven v gesci Ministerstva zemědělství návrh **Národního akčního plánu** k zajištění udržitelného používání pesticidů (NAP), jehož úkolem je 1) omezení rizik vycházejících z používání přípravků na ochranu rostlin, a to v oblastech ochrany zdraví lidí, ochrany vod a ochrany životního prostředí a 2) optimalizace racionálního využívání přípravků bez omezení rozsahu zemědělské produkce a kvality rostlinných produktů. 12. září 2012 byl tento NAP vládou schválen a je zveřejněn na stránkách Ministerstva zemědělství. Na konec tohoto úvodu cituji definici IOR: Dle směrnice 2009/128/ES: je Integrovaná ochrana rostlin (IOR) pečlivé zvažování veškerých dostupných metod ochrany rostlin a následná integrace vhodných opatření, která potlačují rozvoj populací škodlivých organismů a udržují používání přípravků na ochranu rostlin jiných forem zásahu na úrovních, které lze z hospodářského a ekologického hlediska odůvodnit a které snižují či minimalizují ohrožení lidského zdraví nebo životního prostředí. Systém integrované ochrany rostlin klade důraz na růst zdravých plodin při co nejmenším narušení zemědělských ekosystémů a podporuje mechanismy přirozené ochrany proti škodlivým organismům.

◀▶ ☀ **Ochrana rostlin na zahrádce v lednu a únoru:**

Uvedený kalendářní přehled je použit s laskavým svolením autora: MUDr. Josefa Horáka ↓

◀▶ V lednu (stejně jako v prosinci) pravidelně **kontrolujeme uskladněné ovoce**. Skladovací prostory pravidelně větráme, hnilobami napadené plody ihned odstraňujeme a likvidujeme.

◀▶ V zimě máme dostatek času ke zhotovení hnízdících budek pro ptactvo a k jejich umístění v sadu. Především se **snažíme přilákat sýkorky** a vytvořit pro ně zimní nocoviště, a to pomocí nově vytvořených budek anebo např. využitím použitých trubkových feromonových lapáků Etocap CP či odpadních umělohmotných rour, jejichž jeden otvor zaslepíme. Zhotovené dřevěné budky pro sýkorky by měly mít vnitřní rozměry 14 x 14 x 25 cm. Vletový otvor o průměru 3,2–3,5 cm je třeba umístit v horní třetině výšky přední desky a musí se nasměrovat k jihu nebo k východu. Budky zavěšujeme do výšky 2–3 m. V zimě také na zahradě nezapomínáme pomocí zhotoveného krmítka **přikrmovat i ostatní ptáky**. Sýkorky dávají přednost olejnatým semenům a kousku zavěšeného loje.

◀▶ Pravidelně i v lednu **kontrolujeme oplocení zahrad**, aby se do nich nedostala zvěř, a během celé zimy pak **studujeme odbornou literaturu a navštěvujeme školicí akce**.

◀▶ V únoru lze navázat na opatření uvedená pro měsíce prosinec a leden. Tento měsíc je také nejzazší termín, kdy je třeba **odstranit** ručně, pomocí nůžek či houseníku (jde o stříhací zařízení upevněné na delší tyči) **mumifikované moniliózní plody** a zámoťky housenek. Tento materiál je pak nutné zlikvidovat nejlépe spálením.

◀▶ Pokud sejde sníh již koncem února, je třeba shrabat a rovněž zlikvidovat zbylé spadané listí.

◀▶ Na starých stromech **odstraňujeme odumřelou borku** – je totiž úkrytem mnoha škůdců, především housenek obaleče jablečného a larev vlnatky krvavé. Na hrušních ukrývá dospělce mery skvrnitě, ale naopak je také i úkrytem mnoha užitečných a indiferentních živočichů.

◀▶ **Kmeny** a silnější větve ovocných stromů lze **natřít vápenným mlékem**, abychom zabránili praskání kůry a mrazovým deskám, které mohou být způsobeny většími teplotními výkyvy mezi slunečným dnem a mrazivou nocí. Účinnější je však **zakrývání kmenů**, především z jižní strany, různým materiálem – prkny, speciálními chrániči, chvojím, papírem apod.

- ◄► Průběžně i v únoru **kontrolujeme uskladněné ovoce** a skladovací prostory za příznivého počasí větráme.
- ◄► Vzházející podzimní **výsadby česneku** ošetřujeme **proti houbomilce česnekové**. Lze to provést dvojnásobkem – mechanicky, kdy celý záhon pokryjeme již v únoru bílou netkanou textilií, kterou odstraňujeme až v dubnu, anebo chemicky. Chemickou ochranu je třeba provést již v době, kdy teplota vzduchu vystoupí nad 10 °C. Ošetřujeme dvakrát po 14 dnech, a to pyrethroidem – Karate se Zeon technologií 5 CS – v 0,05% koncentraci.
- ◄► Nakonec uvádím, že v zimním období, nejpozději do konce února, můžeme introdukovat do sadu (vyvazováním textilních pásů na větve stromů a keřů) **dravého roztoče Typhlodromus pyri** (Biolaagens-TP), což je kvalitní biologické opatření k likvidaci roztočů a svilušek.

◄► ☀ Práce na zahrádce v únoru:

použité informace jsou čerpány: www.zahradkari.cz:↓

◄► Pokud nám únorové počasí a sněhová pokrývka dovolí, věnujeme se na ovocné zahrádce v únoru mechanické ochraně proti chorobám a škůdcům. Zaslhlé a mumifikované plody je třeba ze stromů odstranit, neboť jsou zdrojem šíření moniliozy v době vegetace. Je-li to možné, shrabeme spadlé listy a nahnilé plody s páleným vápnem kompostujeme nebo zakopeme nejméně 1/2 m do země. Také se v tuto dobu odstraňují odumřelé, suché, či mechanicky poškozené větve a dřevo s příznaky rakoviny, strupovitosti a padlí.

◄► **Nedočkavci by se rádi již pustili do řezu jaderovin a peckovin, ale pokud máte na zahradě jen pár stromů, počkejte na březen - čím dříve řezeme vřstné odrůdy, tím více pak přirůstají ve dřevě a šetří na plodnosti, zato pro řez rybízu a angreštu je ta pravá chvíle.**

◄► Odumřelou borku kmenů stromů je dobré drátěným kartáčem nebo škrabkou důkladně očistit a zbavit tak stromy i příp. mechů a lišejníků. Veškerý materiál seškrabte na folii, rozprostřenou kolem kmenu a ihned po oškrabání spalte. Každý zahradkář si asi dokáže představit holožír bekyně zlatořitné. Housenky tohoto škůdce se při časně jarní teplotě + 8 °C rozlézají z hnízd, kde přezimují na pupeny, později květy i listy. Při větším výskytu je to pro ovocný strom katastrofa. Proto je třeba při zimním mechanickém ošetřování pamatovat na odstraňování hnízd spletených z několika listů. Kalamitní škůdce je i píďalka podzimní, ta se líhne se na podzim. Samičky lezou po kmenech do korun stromů, kde nakladou na větve vajíčka - obvykle bývá 200 vajíček (ze kterých se na jaře líhnou housenky) v jednom hnízdě. Přestože nám zimní postřik vajíčka poměrně spolehlivě likviduje, je mechanická ochrana formou lapacích pásů na kmenech ekologicky šetrným prostředkem, který znemožní samičkám cestu do korun. Lapací pásy se připevňují na podzim a zjara se odstraňují a pálí.

◄► Svě opodstatnění má i nátěr ošetřených kmenů vápenným mlékem. I když podle rostlinolékařů nemá tento zákrok žádný přímý vliv na omezení výskytu škůdců a zárodků chorob, neoddiskutovatelné je jeho kladné ovlivnění ochrany stromů před abnormálním přehřátím. Bílení rovněž pomáhá ničit mechy a lišejníky. Kmen bez bílého nátěru se může vlivem slunečního záření silně přehřát a náhlým poklesem teploty navečer snadno popraskat. Mrazové desky a trhliny se zvláště u starých stromů velice špatně hojí. U meruněk a broskvoní se tohoto efektu odrážení slunečních paprsků bílou barvou využívá k oddálení nástupu do jarního rašení, aby se předešlo poškození pozdními jarními mrazíky. Vápenné mléko se připravuje z páleného vápna (1 kg/10 l vody). Když se začínají zvětšovat vrcholové listové pupeny broskvoní (druhá polovina února) doporučuje se ošetřit všechny stromy a keře na zahrádce měďnatým přípravkem. Ten vám pomůže proti kadeřavosti broskvoní, moniliozám peckovin, puchrovitosti švestek, rakovinnému usychání větví peckovin, omezí příp. výskyt mrtvice meruněk, nektriové rakoviny kůry stromů jaderovin a strupovitosti jaderovin. Postřik se provádí v době, kdy teplota vzduchu vystoupí nad 7 °C.

◄► Pro zeleninovou část zahrádky začínáme s předpěstováním sadby. Nejdříve se vysévají rané kedlubny (DVORANA, MORAVIA, EXPRES, OLMIA), rané zelí (CHESMA, MUSKETER), kapusta, květák (EXPRES, AGORA), salát k rychlení (KAMEX, RAPID, SMARAGD) a celer. Na záhony ve folníčku se vysévají ředkvičky, raný salát, příp. karotka. Máme-li teplý skleniček, můžeme začít s výsevem rajčat a paprik). ◄► Kdo vlastní na zahrádce nějaký keř vinné révy, začíná v únoru postupně řezat. Při řezu se vychází ze zásady, že plodné révy je takové, které vyrůstá z dvouletého dřeva. Proto se letorosty, které vyrůstají ze starého dřeva, odstraňují a jednoleté a dvouleté dřevo se zakracuje.

◄► Do hlubších truhlíků nebo do květináčů zasázíme k narašení [hlízy dosen](#), které po třech týdnech narašení přeneseme do chladného skleníku či na chladnou chodbu, kde je předpěstujeme do květnové doby výsadby.

► **Poradenská služba – každou středu, mimo 1. v měsíci, mezi 13.⁰⁰ a 16.⁰⁰ hodinou (na sekretariátě ÚS ČZS)**

ZO ČZS si mohou vyzvednout na sekretariátě ÚR ČZS v Olomouci, ulice Zamenhoffova, každou středu, mimo 1. v měsíci:

► **členské známky na rok 2016 + ke každé známce zdarma „Rukověť zahradkáře 2016“ + kalendářik ČZS.**

Telefonické dotazy mimo středu Vám zodpoví členové ÚS ČZS Olomouc:

Předseda – M. Pazdera, tel.: 605 004 301; e-mail: mirek.pazdera@seznam.cz